

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду од 12.јуна 2017. године одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње Јелице Горданић под насловом: „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“. Пошто смо прегледали достављени рукопис докторске дисертације и извршили њену оцену, слободни смо да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

о завршеној докторској дисертацији

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

а) Подаци о кандидату

Јелица Горданић је рођена 20. 02. 1987. године у Бијељини, Република Босна и Херцеговина. Након завршене Гимназије „Филип Вишњић“ у Бијељини, Правни факултет Универзитета у Београду уписује 2005. године. Дипломирала је 2010. године. За време студија била је полазник многих стручних група и ваннаставних активности на факултету. Мастер студије на Правном факултету уписује 2010. године. Звање мастера права стиче одбраном тезе под насловом „Утицај регионалних организација на решавање међународних спорова“ 2011. године. Докторске студије на Правном факултету Универзитета у Београду уписала је 2012. године и до сада је положила све испите. У октобру 2015. године одбранила је пројекат докторске дисертације „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“. Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду је дало сагласност на поменуто тему, што је потврђено од стране Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду које је истом приликом одредило и проф. др Бранка Ракића као ментора за израду докторске дисертације. Од фебруара 2014. године запослена је у Институту за међународну политику и привреду, као истраживач приправник. Звање истраживача сарадника је стекла у јуну 2015. године. Објавила је десетак научних радова и приказа у земљи и

иностранству. Секретар јенаучног часописа *Review of International Affairs*, који излази у издању Института за међународну политику и привреду, и асистент координатор „Амбасадорског форума“, тромесечног догађаја који организује Институт за међународну политику и привреду. Учествовала је у организацији научних конференција Института за међународну политику и привреду.

Јелица Горданић говори енглески и шпански језик.

Аутор је следећих радова:

- Јелица Горданић, *Relation between UN General Assembly and Security Council as an aspect of UN reform*, *Review of International Affairs*, IMPP, Belgrade, 2015. Vol. LXVI No. 1160, str. 50-65. UDK: 341.123.042:341.123.043. ISSN: 0543-3657, 66 (2015)
- Јелица Горданић, Акциони план ЕУ у области људских права и демократије за период 2015-2019. *Европско законодавство*, ИМПП, год XIII, бр. 54, 2015. стр 374-387. UDC 342.7+321.7(4-672EU). Biblid 1451-3188.14(2015).
- Јелица Горданић, Драгољуб Тодић, Међународноправна заштита лица у случају природних катастрофа- допринос Комисије Уједињених нација за међународно право. у: Наташа Мрвић Петровић, Драгољуб Тодић, Драган Млађен (урс.). *Елементарне непогоде иванредне ситуације*, Институт за упоредно право,Криминалистичко полицијска академија, Београд, 2015, стр. 25-45. ISBN 987-86-6411-005-1. COBISS.SR-ID 211953420.
- Jelica Gordanić. „Development tendencies in human rights law in Europe-challenges for the New World Order”, in: Duško Dimitrijević (ed.). *The old and the New World Order: between European integration and the historical burdens*, ИРЕ, Belgrade, 2014. pp. 637-649. ISBN 978-86-7067-207-9. COBISS.SR-ID 210653196.
- Драган Ђукановић, Јелица Горданић,“Положај словенских етничких заједница у Аустро-Угарској: Повод за избијање кризе“, *Политеиа-научни часопис за друштвена питања*, Факултет политичких наука, Бања Лука, вол. IV , бр. 8, 2014, стр. 161–176. ISSN2232-9641. UDC 341:94 (100) "1914/1918". doi 10.7251/POL1408177D.
- Драган Ђукановић, Јелица Горданић, „Minority rights in the Danube Region“, in: Dragan Petrović, Nevenka Jeftić Šarčević (eds.). *Serbia in the Danube Region in the 21st Century*, ИРЕ, Belgrade, 2014, pp. 52–60. ISBN 978-86-7067-200-0. UDC 341.232 (4-924.5)(082), 339.92(4-924.5)(082), 339.923:061.1EU(4-924.5)(082), 332.1(4-924.5)(082). COBISS.SR-ID 206731532.
- Марко Николић, Јелица Горданић, „Актуелни проблеми међународне заједнице у решавању авганистанске кризе и могуће импликације на односе у региону“ *Међународна политика*, вол. XLV, бр. 1153-1154, 2014. стр. 70-89. ISSN 0543-3657. UDC 327.7/8(581). COBISS.SR-ID 183321351.

- Јелица Горданић, Одлука Министарског Савета 2013/366/ЗСБП о измени и продужењу мандата Специјалног представника Европске уније на Коову“. *Европско законодавство*, вол. XIII, бр. 48-49, 2014, стр. 345-357. ISSN 1451-3188. UDC 327:321.014](497.115). COBISS.SR-ID 183321351.
- Duško Lopandić, Jelica Gordanić, “Europeanization process as an element of national states identity in the European union”, in: Pero Petrović, Milovan Radaković (eds.). *National and european identity in the process of European Integration*. ПРЕ, Belgrade, 2013. pp. 15-25. ISBN 978-86-7067-180-5. UDC 323.15(4-672EU). COBISS.SR-ID 198605324.
- Душко Лопандић, Перо Петровић, Јелица Горданић. “Мултилатерална сарадња као начин унапређења односа држава југоисточне Европе“. у: Драган Ђукановић, Владимир Трапара (урс.). *Србија у југоисточној Европи*, ИМПП, Београд, 2013. стр. 15-33. ISBN 978-86-7067-183-6. COBISS.SR-ID 199003660.
- Јелица Горданић. „Однос између Уједињених нација и регионалних организација у решавању међународних спорова“. *Међународна политика*, вол. 63, бр. 1148, 2012, стр. 129-135. ISSN 0543-3657. UDC 341.123.043:341.61. COBISS.SR-ID 3092482
- Јелица Горданић, Директива 2011/95/ЕУ о квалификацији држављана трећих држава или лица без држављанства за кориснике међународне заштите у јединственом избегличком статусу или статусу корисника субсидијарне заштите. *Европско законодавство*, бр.39-40, 2012, стр. 60-67. ISSN 1451-3188. UDC 364.58:341.3. COBISS.SR-ID 183321351.

Учешће на конференцијама и семинарима:

- XVIII Summer Seminar for Young Public Policy Professionals from South Eastern Europe and the Black Sea region, одржан у периоду 30 мај- 2. Јун 2017 у Албени (Република Бугарска) у организацији Института за економску политику из Софије
- XVIII Summer Seminar for Young Public Policy Professionals from South Eastern Europe and the Black Sea region, одржан у периоду 30 мај- 3. Јун 2016 у Албени (Република Бугарска) у организацији Института за економску политику из Софије.
- Конференција „Мултикултурализам- искуства Азербејџана“ одржана 23. децембра 2016. у Београду, у организацији Азербејџанског културног центра и амбасаде Републике Азербејџан у Србији.
- Округли сто „Млада Босна и идеја националног ослобођења“. Факултет политичких наука Универзитета у Бања Луци, Бања Лука, 24. новембар 2014.
- Међународна научна конференција. „Дунавска стратегија: од идеје до остварења“. Институт за међународну политику и привреду и

- Међународни научни форум “Дунав-река сарадње“, Београд, 25. септембар 2014.
- Међународна научна конференција, “Стари и нови светски поредак – између европских интеграција и историјских оптерећења: перспективе и изазови за Европу 21. века“, Института за међународну политику и привреду, Београд, 29. и 30. Мај 2014.
 - Међународна научна конференција, *Serbia in the Danube Region in the 21st Century*, Међународни научни форум „Дунав-река сарадње“ и Институт за међународну политику и привреду, Кладово, 16-17. септембар 2013.
 - Међународна научна конференција, „Унапређење билатералних односа Републике Србије са државама југоисточне Европе“, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 8-9. октобар 2012.

Прикази:

- Владимир Цветковић, Ивана Бартуловић (урс.). *The Balkans and the Middle East: Are they mirroring each other*, у: Међународна политика, год. LXV, бр. 1155-1156, јул-децембар 2014. стр. 201-203.
- Мина Зиројевић Фатић „Тероризам- Међународни поглед“, у: *The Review of International Affairs*, vol. LXV, No. 1155-1156, July-December 2014. pp. 115-117.

б) Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидаткиње Јелице Горданић под насловом „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“, има 298 страница А4 формата (фонт Times New Roman 12, проред основног текста 1.5, маргине 30 mm) и у потпуности је у складу са захтевима Универзитета у Београду у погледу форме и садржаја. Дисертација садржи насловну страну на српском и енглеском језику, страну са информацијама о ментору и члановима комисије, страну са подацима о докторској дисертацији на српском и енглеском језику, укључујући резиме на српском и енглеском језику и кључне речи, попис литературе на 32 странице и биографију аутора. Истраживачку грађу за докторску дисертацију чине монографска дела, радови објављени у зборницима, уџбеници, научни чланци и студије, међународни документи као и одређени медијски садржаји. Дисертација обухвата Увод (стр. 1-16), Поглавље 1 „Састав и надлежности Генералне скупштине“ (стр. 17-83), Поглавље 2 „Проблематика метода рада Генералне скупштине (стр. 84-132), Поглавље 3 „Однос између Генералне скупштине и Савета

безбедности“ (стр. 133-179), Поглавље 4 „Захтеви за јачање улоге Генералне скупштине у процесу избора генералног секретара“ (стр. 180-209), Поглавље 5 „Рад на реформисању Генералне скупштине“ (стр. 210-251) и Закључак (стр. 252-265). Рад има 796 фуснота у тексту. Списак литературе обухвата 185 коришћених библиографских јединица док остали материјал чине релевантни акти Организације Уједињених нација и интернет адресе.

II Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања се везује за питање у којој је мери Генерална скупштина УН ефикасна у остваривању задатака и овлашћења које има према одредбама Повеље УН. Повеља УН усвојена је 1945. године и одговарала је захтевима света у атмосфери након Другог светског рата. Од тада је број чланица ове Организације скоро четворостручен, а број питања које разматра Генерална скупштина вишеструко повећан.

Актуелни положај и степен овлашћења који има Генерална скупштина према одредбама Повеље не одговарају захтевима савременог света. Повеља Уједињених нација одредбом члана 10. теоријски даје Генералној скупштини широку надлежност- да може расправљати о свим питањима и предметима у оквиру Повеље. У пракси, надлежност Генералне скупштине је ограничена, без много реалне моћи. Велики број надлежности које јој припадају на основу одредби Повеље Генерална скупштина или дели са Саветом безбедности или зависи од предходне препоруке овог органа. У пракси су, услед (зло)употребе права вета сталних чланица Савета безбедности, многи изборни процеси у оквиру Уједињених нација били непотребно компликовани, као и политички засновани, што је полако слабило поверење у светску Организацију.

У пракси су се и методи рада Генералне скупштине показали као неспремни за 21. век. Број питања које ово тело разматра временом је драстично повећан. Поред тога, Генерална скупштина један број питања разматра деценијама, без реалних изгледа за њихово конкретно решавање. Оваква пракса је онемогућава да се посвети разматрању најсавременијих и најактуелних питања међународне заједнице. Резолуције Генералне скупштине карактерише велики степен репетитивности и практичне неприменљивости. Канцеларији председника Генералне скупштине већ деценијама су неопходна финансијска средства и помоћ у погледу особља. Систем гласања по принципу „једна држава-један глас“ деценијама изазива незадовољство одређеног броја чланица услед неправедности оваквог система услед драстичних разлика у погледу величине и броја становника држава чланица. У пракси се јављају идеје о могућности увођења пондерисања гласова у Генералну скупштину.

Однос два најважнија органа Уједињених нација, Генералне скупштине и Савета безбедности, је питање које захтева посебну пажњу у случају реформисања

ове Организације. Савет безбедности, као тело са ограниченим бројем чланова, има суштински много важнија овлашћења у односу на Генералну скупштину. Услед проблематичног права вета сталних чланица Савета безбедности, ово тело у пракси није могло да у потпуности оствари свој најважнији циљ- остварење међународног мира и безбедности. Усвајање резолуције „Уједињени за мир“ је указало на ово питање и донекле поправило улогу Генералне скупштине у домену међународног мира и безбедности. Међутим, јачање надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалном систему Уједињених нација могуће је спровести умањењем одређеног броја надлежности Савета безбедности и променама у погледу састава овог тела.

Имајући у виду да је организација Уједињених нација након седамдесет година свог деловања на прекретници, неопходне су јој промене да би наставила да испуњава циљеве и принципе предвиђене Повељом. Истраживање на тему „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“ има за циљ да покаже да процес реформисања Генералне скупштине УН (пре свега проширење овлашћења и постављање равнотеже у односу на Савет безбедности) може позитивно утицати на јачање УН као универзалне организације и њено деловање у будућности.

Најважнији разлог за проучавање потреба и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација јесте запостављеност овог проблема у домаћој литератури. Последњих двадесетак година примат у погледу изучавања права међународних организација преузеле су неке друге организације – Европска унија, ОЕБС итд. Уједињене нације се не изучавају у мери у којој су изучаване шездесетих, седамдесетих и осамдесетих година двадесетог века. Ова докторска дисертација има за циљ скретање пажње на Уједињене нације и Генералну скупштину која је, иако један од шест главних органа Уједињених нација, у научним истраживањима запостављена, посебно у односу на Савет безбедности. Узети са тим, надовезује се и скретање пажње на реформске захтеве усмерене ка Генералној скупштини, који ће у будућности још више добијати на значају како буде расла потреба за реформом целокупне организације Уједињених нација.

III Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

Опште хипотезе истраживања:

1. Да ли су надлежности Генералне скупштине у систему Уједињених нација заиста адекватне у остварењу циљева и принципа предвиђених Повељом УН?
2. Да ли је положај Генералне скупштине у систему УН одговарајући, с обзиром на велики број промењених околности насталих од оснивања

светске Организације 1945. године?

Посебне хипотезе истраживања гласе:

1. Повеља УН чланом 10. предвиђа широк спектар задатака и овлашћења Генералне скупштине („може расправљати о свим питањима и свим предметима из ове Повеље“). У пракси домети њених овлашћења су ограничени.
2. Промене које су захватиле УН, рефлектују се и на рад Генералне скупштине. Услед превеликог броја питања која разматра, а без стварног практичног домета, Генерална скупштина постаје неефикасна, неефективна и претвара се у „светску причаоницу“.
3. Савет безбедности, као тело са ограниченим бројем чланица, има суштински важнија овлашћења, посебно имајући у виду право вета сталних чланица. Овим се уноси неравнотежа у систем Уједињених нација, на штету Генералне скупштине и функционисање целкупне Организације.
4. Спровођење предлога *ad hoc* групе основане у циљу разматрања реформе Генералне скупштине, допринело би јачању њене улоге и успоставило равнотежу у систему Уједињених нација.

IV Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“ поред Увода и Закључка, састоји се из пет поглавља.

Прво поглавље „Састав и надлежности Генералне скупштине“ разматра структуру Генералне скупштине и надлежности које ово тело има на основу Повеље Уједињених нација. У оквиру овог поглавља Генерална скупштина се одређује као тело највећег демократског капацитета у односу на друге органе Уједињених нација. У оквиру овог поглавља размотрена је проблематика чланства „малих“ држава, регионалне групе, посматрачки статус бројних организација и ентитета, као и помоћни органи Генералне скупштине- укључујући шест главних кометата и Генерални и Верификациони комитет. Размотрене су надлежности Генералне скупштине: контролне (које се огледају у разматрању извештаја Савета безбедности и генералног секретара); изборне (избори несталних чланица Савета безбедности, избор чланица Економског и социјалног савета и Старатељског савета, избор судија Међународног суда правде) као и буџетска надлежност Генералне скупштине, као једна од ретких области у погледу које ово тело има потпуну самосталност.

Друго поглавље носи наслов „Проблематика метода рада Генералне скупштине“. Ово поглавље обухвата четири тематске целине. Прва тематска

целина „Редовна заседања Генералне скупштине и проблематика агенде“ скреће пажњу на релативно кратак годишњи период рада Генералне скупштине и бројна питања које ово тело разматра. Услед једног броја питања наслеђених из прошлости, Генерална скупштина није у стању да свој рад фокусира на најсавременија и најактуелнија питања. Друга целина овог поглавља „Јачање Канцеларије председника Генералне скупштине“ истиче захтеве у погледу побољшања положаја председника Генералне скупштине и помоћи која је Канцеларији председника ГС неопходна у виду финансијских средстава и особља. Трећа целина „Гласање у Генералној скупштини“ разматра проблематику постојећег система гласања, анализира могућности увођења пондерисања гласова и скреће пажњу на негативне појаве у Генералној скупштини- попут куповине гласова путем међународне помоћи. Четврта целина „Резолуције Генералне скупштине“ разматра критике упућене на понављање и практичну неприменљивост резолуција Генералне скупштине, као и предлоге у погледу побољшања њиховог квалитета и веће практичне применљивости.

Треће поглавље носи наслов „Однос Генералне скупштине и Савета безбедности“. У оквиру овог поглавља разматра се проблематика односа Генералне скупштине и Савета безбедности у погледу остварења међународног мира и безбедности, пријема држава у чланство и искљечење из чланства у Организацији Уједињених нација. Одредба Повеље је у погледу ових питања много важнија овлашћења дала Савету безбедности. Услед бројних злоупотреба права вета Савет безбедности се у пракси много пута показао као недорастао за улогу која му је одредбама Повеље поверена. Ово поглавље разматра могућности за успостављање одговарајуће равнотеже на релацији Генерална скупштина- Савет безбедности, као и предлоге путем којих се могу поправити методе рада Савета безбедности у корист целокупне Организације Уједињених нација.

„Захтеви за јачање улоге Генералне скупштине у процесу избора генералног секретара“ је наслов четвртог поглавља. Имајући у виду политички и административни значај функције генералног секретара, све су бројнији захтеви о активнијој улози Генералне скупштине у његовом избору. *Ad hoc* радна група посвећена ревитализацији рада Генералне скупштине изнела је одређене препоруке у погледу активније улоге Скупштине у овом изборном процесу. Један део тих препорука је спроведен у процесу избора последњег генералног секретара. Велики део препорука *ad hoc* групе није спроведен. Ово поглавље анализира разлоге због којих део препорука *ad hoc* групе није спроведен, предлоге три иницијативе („1 за 7 милијарди“, „Старији“ и „Отвореност, кохерентност, транспарентност“), као и ставове држава чланица у погледу побољшања улоге Генералне скупштине у процесу избора генералног секретара.

Пето поглавље докторске дисертације носи наслов „Рад на реформисању Генералне скупштине“. У оквиру овог поглавља разматрају се одређени историјски покушаји јачања Генералне скупштине (попут оснивања „Мале Скупштине“ 1947. године) као и ставови о реформисању Генералне скупштине у релевантним актима Уједињених нација. Ово поглавље скреће пажњу на досадашњи рад *ad hoc* групе

посвећене ревитализацији рада Генералне скупштине и четири тематске целине којима се *ad hoc* група бави. Указује се на пресек стања у погледу реформисања Генералне скупштине, као и на имплементирани и неимплементирани препоруке *ad hoc* радне групе. Сматрајући да су саме препоруке *ad hoc* групе недовољне за дугорочно јачање улоге и надлежности Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација ово поглавље разматра и могући положај Генералне скупштине у случају ревизије Повеље.

V Очекивани резултати и научни допринос дисертације

Полазећи од основних хипотеза истраживања, као и предмета и научног и друштвеног циља истраживања, дисертација „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“ показала је да су положај и надлежности Генералне скупштине према Повељи Уједињених нација недовољни како би се остварили основни циљеви и принципи ове Организације.

Показано је да је садашњим методама рада Генералне скупштине неопходна промена, како би ово тело могло да се прилагоди захтевима новог доба. Спровођење процеса реформисања Генералне скупштине и давање већих овлашћења овом органу допринело би ефикаснијем остваривању међународног мира и безбедности, економске и социјалне сарадње и унапређењу људских права.

Истраживање је показало да би Генерална скупштина, уз одређене измене у погледу метода рада и већи степен надлежности, могла да се врати на пут старе славе које је имала у периоду након оснивања Уједињених нација и тако измењена много више допринесе остварењу циљева која предвиђа Повеља. Докторска дисертација је показала да се поред реформисања Генералне скупштине мора приступити и реформисању састава и радних метода Савета безбедности. Равнотежа ова два органа представља кључни предуслов за ефикасно функционисање система Уједињених нација.

VI Закључак

На основу свега наведеног, Комисија има посебно задовољство и част да констатује да докторска дисертација кандидаткиње Јелице Горданић под насловом: „Потребе и могућности реформисања надлежности и положаја Генералне скупштине у институционалној структури Уједињених нација“, представља самостално и оригинално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану. Комисија је, стога, слободна да предложи Наставно-научном већу

Правног факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивну оцену предметне докторске дисертације и одреди комисију за њену јавну одбрану.

У Београду, 14. јула 2017. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Бранко Ракић, ментор,
редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

проф. др Бојан Милисављевић,
ванредни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

др Михајло Вучић,
научни сарадник Института
за међународну политику и привреду